

N:o 18.

Auk. till Riksd. den 8 februari 1898, kl. 3. e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående tillstånd för Visby stad att tillbyta sig två jordområden af den utaf Gotlands artillericorps disponerade tyghusplanen invid Visby.

(I. A.)

Med åberopande af bilagdt protokoll öfver civilärenden för den 19 november 1897 har Kongl. Maj:t i en till Riksdagen aflåten, till statsutskottet remitterad proposition (n:o 23) föreslagit Riksdagen medgifva, att Visby stad måtte få tillbyta sig de å en af stadsingeniören F. Walgrén år 1896 upprättad karta med litt. a och litt. d betecknade områden om tillhoppa 4,060 qvadratmeter af den utaf Gotlands artillericorps disponerade tyghusplanen å östra byrummet invid Visby emot de å samma karta med litt. c och litt. b utmärkta områden om likaledes tillhoppa 4,060 qvadratmeter af östra byrummet under vilkor, att, utan någon kostnad för staten, dels å den staten tillhöriga förrådsbyggnadens sydöstra långsida anbringas fyra portar i likhet med dem, som nu funnes å byggnadens nordvestra långsida, dels ock fri och obehindrad öfvergång af de till jernvägen mellan Visby och Vestkinde hörande jernvägsspår och banvallar mellan förrådsbyggnaden och stadens ringmur bereddes.

I förenämnda statsrådsprotokoll meddelas af statsrådet och chefen för civildepartementet, hurusom Kongl. Maj:t genom resolution den 1 maj 1896 beviljat professorn L. F. Nilson med flere rättighet att, enligt då jemväl fastställd plan, anlägga och till allmänt begagnande mot afgift upplåta jernväg af 0,891 meters spårvidd från Visby till Vestkinde i Gotlands län, dervid tillika stadgats, bland annat, att, der jernvägen komme att, enligt den fastställda planen, öfvergå eller beröra kronan tillhörig mark eller lägenhet, särskild fullständig plan och beskrifning öfver jernvägsanläggningen derstädes jemte uppgift å densamma angränsande byggnader, verk och inrättningar skulle, innan jernvägsarbetet finge på sådant kronans område påbörjas, ingifvas till Kongl. Maj:t, som, utan hinder af den meddelade stadfästelsen å planen, då ville förordna om de afvikelser i jernvägens sträckning eller de ändringar i planen för öfrigt, som af en sådan anledning kunde finnas erforderliga för tillgodoseende af Kongl. Maj:ts och kronans rätt och fördel.

Innehafvarne af berörda koncession hade sedermera till Kongl. Maj:t öfverlemnadt särskilda, af kommissionslandtmätaren A. Ytterberg år 1896 upprättade kartor med beskrifning utvisande jernvägens sträckning öfver, bland andra kronoegendomar, den af Gotlands artillericorps disponerade tyghusplanen å östra byrummet invid Visby stad; och hade i anledning häraf, förutom andra myndigheter, arméförvaltningen hörts och uti utlåtande den 26 november 1896 meddelat, att enligt kongl. bref den 9 februari och den 17 augusti 1833 en tyghusbyggnad vore uppförd å ifrågavarande, för detta ändamål af Visby stad inköpta område, samt tillika till Kongl. Maj:ts pröfning öfverlemnadt en utaf drätselkammaren i Visby till arméförvaltningen ingifven framställning. Under förmälan, att stadsfullmäktige i nämnda stad vid sammanträde den 11 juni 1895, med anledning af väckt fråga derom, att staden, till undvikande för framtiden af Kejsarportens stängande och den derutanför belägna kronotomtens möjliga inhägnande, skulle söka förvärfva ifrågavarande tomt genom byte med kronan och vederlag af stadens mellan tyghuset och den s. k. kommunikationsvägen belägna mark, uppdragit åt drätselkammaren att vidtaga åtgärder för verkställandet af det föreslagna egoutbytet, hade uti sin omförmälda framställning drätselkammaren anhållit, att, derest arméförvaltningen godkände ett å en drätselsammarens skrifvelse bifogad, af stadsingenjören F. Walgrén år 1896 upprättad karta framställt förslag till det ifrågasatta egoutbytet, enligt hvilket förslag Kongl. Maj:t och kronan skulle af tyghustomten till staden lemna två å kartan med litt. a och litt. d betecknade egofigurer om tillhopa 4,060 qvadratmeter och i vederlag af staden erhålla

två områden af östra byrummet, å kartan utmärkta med litt. c och litt. b samt likaledes i areal innehållande tillsammans 4,060 kvadratmeter, arméförvaltningen måtte hos Kongl. Maj:t utverka medgifvande till samma egoutbytes genomförande. För egen del hade arméförvaltningen förklarat sig, under förutsättning att Kongl. Maj:t godkände det ifrågasatta egoutbytet, icke hafva något att anmärka mot jernvägens föreslagna sträckning öfver tyghusplanen, dock med förbehåll, att, enär tillträdet till och användandet af tyghusbyggnaden genom banans framdragande på sätt ritningen utvisade skulle betydligt försvåras, då alla dörrarne till förrådsbyggnaden vore anbragta på byggnadens nordvestra, åt jernbanan vettande sida, jernvägsbolaget måtte åläggas att, på sätt ock bolaget enligt till arméförvaltningen inkommen anmälan genom dess styrelse tillförbundit sig, å förrådsbyggnadens sydöstra långsida låta på bolagets bekostnad anbringa fyra portar i likhet med dem, som nu funnes å byggnadens åt jernbanan vettande långsida, samt att fri och obehindrad öfvergång af jernvägsspår och banvallar mellan förrådsbyggnaden och stadens ringmur blefve beredd.

Till följd af Kongl. Maj:ts befallning hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande med skrifvelse den 3 maj 1897 till Kongl. Maj:t öfverlemnadt bestyrkt afskrift af protokoll, hållet vid uppskattning, som den 1 i samma månad blifvit af förste landtmätaren Oskar Warfvinge med biträde af två gode män och i närvaro af kronoombud samt ombud för Visby stad verkstald å den mark, som enligt det af förbemälda Walgrén uppgjorda förslaget skulle i egobytet ingå; utvisande nämnda protokoll, att samtliga de ifrågavarande jordområdena åsatts samma gradtal och att de vid förrättningen närvarande ombuden förklarat sig icke hafva något att erinra mot den sålunda verkställda graderingen.

För egen del hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande anført, att, då de till utbyte föreslagna tomterna befunnits vara af samma värden och den tomt, som skulle tillbytas tyghuset, innehade sådant läge, att tillträde till tyghuset lätt bereddades, det föreslagna bytet syntes vara lämpligt.

Emot det föreslagna egobytet i och för sig syntes, enligt hvad departementschefen vidare anför, intet vara att erinra; men då, för den händelse detsamma komme till stånd och det område af tyghusplanen, öfver hvilket Visby-Vestkinde jernväg vore föreslagen att dragas, sålunda upphörde att vara kronan tillhörig mark, frågan om fastställelse af plan för jernvägens sträckning öfver samma område derigenom äfven förfölle, vore nödigt att tillse, att icke till följd af egobytet, som tillkomme på förslag af Visby stad och för tillgodoseende af ett stadens

intresse, jernvägsanläggningen kunde medföra kostnad för staten eller olägenhet vid tyghusbyggnadens begagnande, som, derest området fortfarande vore i statens ego, kunde undvikas. Af denna anledning ansåge departementschefen vid bestämmandet af villkoren för egobyttet hänsyn böra tagas till jernvägens läge i förhållande till tyghusbyggnaden samt fördenskull vid medgifvandet från statens sida till egobyttet fästas samma förbehåll, som af arméförvaltningen föreslagits i fråga om fastställelse af plan för jernvägens sträckning öfver området.

Efter tagen kännedom om de till ärendet hörande handlingar, får utskottet hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 8 februari 1898.

På statsutskottets vägnar:

Chr. Lundeborg.
